

Zlatuška, Zdeněk

[**Bengtson, Hermann. Einführung in die alte Geschichte**]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1959, vol. 8, iss. E4, pp. 146-147

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110201>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

textů, spojená s neustálým prohlubováním znalostí antických jazyků, musí být základem, na kterém má dále budovat jak klasioký filolog, orientovaný linguisticky, tak odborník na antickou literaturu, starověký historik a klasioký archeolog.

Antonín Bartoněk

I. A. Kryveljov: Evangelické báje a jejich smysl. Přeložil Zdeněk Lahulek-Faltys. Praha, SNPL, 1958. Str. 91.

K. kniha, zahajující novou edici ateistické literatury, je rozdělena do čtyř hlavních částí, k nimž je přidána úvodní a závěrečná kapitola (Církevní učení o obsahu a původu evangelií, str. 5—10; Evangelia jako historický pramen, str. 11—32; Základní momenty v dějinách evangelií, str. 33—47; Jak evangelium učí žít, str. 48—58; Evangelia v dějinách lidstva, str. 59—88; Jak pohlížet na posvátné knihy, str. 89—90) a obrací se k nejširším vrstvám čtenářů. Pro svůj výklad používá K. i nálezů z poslední doby v palestinském Kumránu (str. 30 n), které vzbudily mnoho pozornosti v celém světě. Správně poukazuje na to, že dosud známé kumránské dokumenty se vztahují většinou ke staršímu období, takže nemohou přinášet zprávy, které by potvrzovaly údaje evangelií. K. se stručně a prostě dotýká hlavních rozdílů mezi oficiálními evangelií a srovnává je i s některými evangelií apokryfními. Kniha je opatřena ilustracemi na křídlovém papíře, které upozorňují na shody některých křesťanských představ s jinými staršími náboženstvími a svým prostým výkladem čtenáře jistě zaujme.

Zdeněk Zlatuška

Hermann Bengtson: Einführung in die alte Geschichte. Dritte, revidierte Auflage. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München 1959. Stran VIII + 205.

Již ve třetím vydání během desíti let vychází Bengtsonův úvod do starověkých dějin, určený především vysokoškolským studentům. Stejně jako druhé vydání z r. 1953 (srov. recenzi R. Hoška, SbFFBU, 1957, E 2, str. 176 n.) je rozdělen do devíti oddílů, které jsou dále členěny a u nichž je hned uváděna základní literatura (I. Die Alte Geschichte, Raum und Zeit, str. 1—6; II. Die Geschichte der althistorischen Forschung von der Renaissance bis zur Gegenwart, str. 7—22; III. Die Grundlagen der Erforschung der alten Geschichte, str. 22—61; IV. Die Überlieferung, str. 61—114; V. Die Monumente, str. 115—124; VI. Besondere Grundwissenschaften: Epigraphik, Papyrologie, Numismatik, str. 124—145; VII. Die Alte Geschichte und die Nachbarwissenschaften, str. 146—151; VIII. Hilfsmittel und Zeitschriften, str. 151 až 157; IX. Ausgewählte Bibliographie, str. 157—189). Knihu uzavírají dodatky (str. 190) seznam nejdůležitějších zkratk (str. 191—192) a rejstřík (str. 193—205).

I ve třetím vydání ponechává B. územní rozsah starověkých dějin, jak o nich pojednává ve svém díle, beze změn. Pod pojmem starověké dějiny rozumí dějiny území kolem Středomoří a přilehlých oblastí, které měly kulturní a politické vztahy ke Středomoří (str. 2 n.). Nejsou to tedy starověké dějiny v celém svém rozsahu, neboť zde scházejí např. tak významná území jako Čína a Indie, ale pouze v užším slova smyslu, to jest dějiny oblasti, která měla bezprostřední vliv na řeckou a římskou kulturu a naopak. Ovšem územní zúžení tematu lze sotva autorovi vytýkat, protože i tak jde o shrnutí řady dnes už samostatných vědních oborů. Časově starověké dějiny blíže nevymezuje a jejich konec chápe elasticky. Zde bychom ovšem právem očekávali určení, že pod pojmem „starověké dějiny“ rozumíme dějiny otrokářského řádu. Z toho pak vyplývá i to, že B. pokládá za hlavní rozdíl mezi starověkem a středověkem novou kulturu a teprve v druhé řadě nový ekonomický systém (str. 4).

Ve třetím oddíle, v kapitole o anthropologii, zaujme jistě čtenáře odmítnutí neblaze proslulé teorie „čisté rasy“, když B. na archeologickém materiálu ukazuje, že již ve starověku jsou jednotlivé rasové typy smíchány (str. 48) a že starověká vyobrazení nelze brát za bernou minci (str. 49).

Literatura v knize uváděná je vybírána se zřetelem na studenty, kterým je příručka určena. V prvé řadě je uváděna literatura [německá, v menším rozsahu pak anglická, americká, francouzská a italská. Nacházíme zde i knihy z r. 1958, takže je zachycena i nejnovější literatura. I když připustíme, že knihy psané ve slovanských jazycích jsou pro velkou většinu západoněmeckých studentů jazykově nepřístupné, přece jen bychom právem čekali, že budou uvedena aspoň díla přeložená do němčiny, zvláště v poslední době (např. N. A. Maškin: *Principat Avgusta* vyšel německy r. 1954 v Lipsku pod titulem *Zwischen Republik und Kaiserreich*). Mezi časopisy pak postrádáme kromě časopisů ve slovanských jazycích i časopis *Bibliotheca Classica Orientalis*, který vychází v NDR (Berlín) od r. 1956 a který si jistě zaslouží místo mezi bibliografickými časopisy. V seznamu literatury postrádáme též řadu děl o otrocích (např. J. Vogt, *Struktur der antiken Sklavenkriege*, Abh. Akad. Mainz, geistes- u. sozialwiss. Kl. 1957, 1, Wiesbaden 1957 a W. L. Westermann, *The Slave Systems of Greek and Roman Antiquity*, Philadelphia 1955).

B. kniha má však celou řadu kladů. K nim patří v prvé řadě pěkné utřídění látky a jasný, a instruktivní výklad provázený názornými příklady, které výklad dobře ilustrují. Rovněž literatura, i přes uvedené nedostatky, poskytne čtenáři pomoc při hlubším studiu starověku, stejně jako celá kniha, bude-li se umět vyrovnat s jejími filosofickými základy.

Zdeněk Zlatuška

Siegfried Lauffer: Die Bergwerkssklaven von Laureion I, II (Akademie der Wissenschaften und Literatur in Mainz, Abhandlungen der geistes- und sozialwissenschaftlichen Klasse, Jhg. 1955, Nr. 12; 1956, Nr. 11). Wiesbaden, F. Steiner, 1956; 1957, str. 274.

V řadě pojednání mohušské Akademie, věnované antickému otroctví, vyšla ve dvou svazcích práce prof. Lauffera, věnované otrokům v řeckých stříbrných dolech v Lauriu. L. probírá jejich postavení skutečně důkladně po všech stránkách a v druhém svazku se zabývá i povstáními otroků, která zachvátila i Laurion. Úvodem své práce se zabývá termíny, které jsou používány v pramenech pro otroky a jejich práci v dolech a otázkou, zda vedle otroků pracovali v Lauriu i svobodní lidé. Terminologicky obě kategorie rozlišit nelze a prameny neposkytují materiál, který by tuto otázku mohl jednoznačně vyřešit. Mluví se v nich o svobodných lidech, kteří pracovali v dolech, ovšem zdá se, že šlo aspoň ve většině případů spíše o drobné podnikatele než o námezdní pracovníky. L. formulaci, která připouští, že počet svobodných pracovníků v dolech byl ve IV. stol. př. n. l. dosti značný, je nutno brát s rezervou. Na str. 242 mluví L. při výkladu o vzpouřách otroků o jakési „skryté internacionále“ (*Latente Internationale*), která prý nebyla formálně organizována, ale projevovala se v současném výbuchu povstání otroků na různých místech. Povstání laurijských otroků na konci II. stol. př. n. l. je — a to právem — považováno všeobecně za ohlas velkého povstání na Sicílii, ovšem o nějaké společné organizaci, ať už v jakékoli formě, rozhodně nelze hovořit. L. dílo je cenným obohacením odborné literatury, protože otázky, kterými se zabývá, byly dosud opomíjeny nebo probírány jen na okraji jiných temat. Připojené rejstříky umožňují dobrou a snadnou orientaci.

Zdeněk Zlatuška

T. Robert S. Broughton: The Magistrates of the Roman Republic (Philological Monographs 15, 1.2), vol. I (with the collaboration of Marcia L. Patterson): 509 B. C. — 100 B. C.; vol. II: 99 B. C. — 31 B. C. New York, American Philological Association, 1951; 1952. Str. XIX + 588; IX + 647.

B. dílo představuje významnou prosopografickou příručku, o to cennější, že se neomezuje jen na seznam konsulů, ale že podává přehled všech magistrátů, promagistrátů, důstojníků a pod. římské republiky, o nichž máme v pramenech zprávy. U každého jména uvádí B.